

Te lang gewacht met erkenning en waardering

Bijgedragen door Fred Lardenoye

woensdag 23 juli 2008

Laatst bijgewerkt op zaterdag 14 februari 2009

De vierde Nederlandse Veteranendag in Den Haag mag ondanks het licht tegenvallende aantal toeschouwers als een succes worden beschouwd. Zeker met het aanvankelijke slechte weer en de toename van regionale en lokale vieringen van Veteranendag in het achterhoofd. En dankzij de viering op een vrije zaterdag neemt het aantal jonge veteranen toe. Libanon veteraan Arie Zaal: "Dat mensen voor je staan te klappen langs de weg, dat doet je goed."

De viering van de Veteranendag in Den Haag begon traditioneel met een plechtige bijeenkomst in de Ridderzaal, waar symbolisch een plek werd vrijgelaten ter ere van militairen die tijdens een oorlogs- of vredesmissie gesneuveld zijn. Door enkele veteranen werden toespraken gehouden die veel indruk achterlieten bij de aanwezigen. Ook minister president Balkenende hield een toespraak waarin hij nog eens benadrukte hoe indrukwekkend de ervaringen van veteranen zijn.

"Veteraan ben je voor het leven. Veteranen dragen hun intense ervaringen en herinneringen - positief en negatief - een leven lang mee." De minister-president sprak onomwonden een mea culpa uit namens de hele maatschappij. "Nederland heeft er lang over gedaan om zijn veteranen de aandacht en waardering te geven die hun toekomt. Té lang. In de strijd om erkenning hebben de Indië- en Nieuw-Guineagangers en de Koreaveteranen het pad moeten banen door een woud van onverschilligheid en bureaucratie." Balkenende wees erop dat het niet mogelijk is om militairen op risicovolle missies, zoals nu in Tsjaad en Afghanistan, te sturen als zij zich niet gesteund voelen door de samenleving. "Ook zij zullen straks veteraan zijn. Op deze dag geven we in heel Nederland uiting aan de verbondenheid die we voelen met onze veteranen, oud en jong. Wij staan achter u. In goede en in slechte dagen. Nu en straks."

Karikaturen

Bij de symbolische uitreiking van de herinneringsmedailles en drie Draaginsignes Gewonden aan een kleine groep (ex-)militairen op het Binnenhof benadrukte minister van Defensie Van Middelkoop dat er vaak een verkeerd beeld van veteranen bestaat. "Het zouden labiele mensen zijn of soms zelfs gevaarlijke. Gaat u alsjeblieft niet mee met deze vertekende beelden. Daarmee wordt veteranen echt onrecht aangedaan. Zeker, het komt voor dat een veteraan uit het lood geslagen is. Dat verdient begrip, maar mag geen aanleiding zijn voor karikaturale beelden."

Het Veteranendefilé dat, na de plechtigheden op en rond het Binnenhof, voor de derde maal werd gehouden, telde dit jaar zo'n drieduizend veteranen en circa achthonderd, al dan niet uitgezonden, actief dienende militairen. Het sombere en regenachtige weer waarmee de Veteranendag net als vorig jaar was begonnen, klaarde tijdens het defilé langzaam maar zeker op en de rijen langs de route waren dan ook wat dikker dan bij de vorige editie. Ook dit jaar konden de veteranen van verschillende missies, jong en oud, rekenen op een gul applaus. De wens om waardering voor veteranen ook op toekomstige generaties over te dragen, werd door oud-Dutchbatter Liesbeth Beukeboom wel heel letterlijk genomen. Zij droeg haar 1-jarige zoontje op haar rug mee in het defilé.

Veteranenkunst

De weersverbetering was ook te merken op het Malieveld, waar de aan uitzendingen in verschillende werelddelen gekoppelde terreinen langzaam maar zeker volliepen. De combinatie van tentoongesteld militair materieel, het serveren van een 'blauwe hap' en typisch veteranenentertainment van onder anderen Tante Lien en diverse militaire muziekkorpsen blijft het beeld oproepen van een reünie. Dat lijkt niet bevorderlijk voor het motto 'praat eens met een veteraan', bedoeld om het contact tussen burgers en veteranen te stimuleren.

Het zijn dan ook vooral enkele nieuwe ontwikkelingen die ook voor niet-veteranen een interessante invalshoek bieden, zoals het scholenproject Verhalen van veteranen dat zich dit jaar op het Plein presenteerde. En dat geldt ook voor het initiatief Veteranenkunst dat dit jaar voor het eerst een plek kreeg in een grote tent op het Malieveld en zich gelijk mocht verheugen in de belangstelling van niemand minder dan minister president Balkenende. In zijn kielzog nam ook staatssecretaris De Vries van Defensie een kijkje op het Malieveld. Hij bezocht net als de premier ook de boogtent waar het project Veteranen met een missie (zie kader) gepresenteerd werd. Desgevraagd toonde de staatssecretaris zich uiterst tevreden op de voor hem eerste Veteranendag in zijn huidige functie. "Het is zo mooi als je daar bij het defilé staat en je ziet al die veteranen langskomen. Het straalt uit hun ogen en hun houding hoe mooi ze het vinden dat ze dat

applaus krijgen en die waardering. Dat is geweldig." Over de opkomst toonde De Vries zich tevreden. "Ik vind dat er veel belangstelling is. Dat merk je langs de route en ook hier op het Malieveld. Ik hoop natuurlijk dat het blijft groeien omdat het een manier is waarmee de samenleving uitdrukt hoezeer zij de veteranen respecteert en waardeert. En dat verdienen ze ook!"

Vaste zaterdag

Naast de deelnemers aan het defilé namen dit jaar zo'n 55.000 mensen deel aan de viering van de Nederlandse Veteranendag in Den Haag. Een aantal waar de organisatie, gezien ook het slechte weer waarmee de dag begon, dik tevreden mee was, al was vooraf gerekend op 70.000 deelnemers. Omdat de datum op een zondag viel, werd de Nederlandse Veteranendag voor het eerst niet op de 29ste juni - de geboortedag van wijlen Prins Bernhard - gehouden. Door de hoge opkomst en het voordeel wat een vrije dag biedt voor deelname van jonge nog werkende veteranen, lijkt er zich al een Kamermeerderheid af te tekenen voor het elk jaar houden van Veteranendag op de zaterdag die het dichtst bij de 29e juni ligt.

Maar voor Libanon veteraan Arie Zaal (48) hoeft dat laatste niet. Hij neemt al vanaf het eerste jaar deel aan de viering van de Nederlandse Veteranendag in Den Haag: "Ik ben hier met drie vrienden. Vanaf het tweede jaar hebben we met het defilé meegedaan. Dat mensen voor je staan te klappen langs de weg, dat doet je goed." Zaal en zijn drie kameraden komen allemaal uit hetzelfde dorp Mijdrecht, maar hebben in verschillende perioden gediend bij UNIFIL. Ze hebben alle vier op hun arm tatoeages laten zetten met het logo van de VN-operatie. Dat het weer aanvankelijk slecht oogde, deert Zaal niet. "Al regent het pijpenstelen. Ik ben er ook voorstander van dat het altijd op 29 juni is, ook al is het een zondag. Een vrije dag opnemen? Ben je gek. Ik heb vier jaar geleden tegen mijn baas gezegd dat ik recht heb op een vrije dag voor de viering van Veteranendag en het heeft me nog nooit een snipperdag gekost. Zo hoort het toch ook!" Op zijn uitzending kijkt hij goed terug. "Ik heb er geleerd dat je niet moet zeiken, maar gewoon doen. Het is nu 25 jaar geleden, tien jaar geleden voelde ik mij nog geen veteraan en nu eigenlijk nog steeds geen echte, maar het begint wel te kriebelen. Een keer per jaar zo'n aandacht dat is echt super!"

Veteranen met een missie

Steeds meer veteranen houden zich bezig met humanitaire projecten in landen waar zij als militair naar uitgezonden zijn geweest. Dat blijkt uit het rapport *Veteranen met een missie*, dat staatssecretaris van Defensie Jack de Vries op 2 juni in ontvangst heeft genomen. Hij ontving het eerste exemplaar uit handen van oud-genisten Henk Schuurs, Harrie Brekelmans en Sjef Hamers. Zij houden zich bezig met projecten in Zuid-Soedan en hebben daar sinds 2000 al dertien bruggen gebouwd.

Het onderzoek is in opdracht van het Veteraneninstituut (Vi) en de Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO) uitgevoerd en heeft als doel het in kaart brengen van humanitaire initiatieven van (oud-) militairen in voormalige uitzendgebieden. In het onderzoek werden 33 initiatieven van veteranen in onder meer Indonesië en Nieuw-Guinea, Korea, Libanon, Bosnië, Kosovo, Sierra Leone en Irak nader geanalyseerd. Daaruit blijkt onder meer dat dergelijke initiatieven van veteranen vaak na een terugkeerreis worden genomen en dat het humanitaire werk veteranen helpt bij de verwerking van hun vaak indrukwekkende ervaringen als militair in het gebied. Het rapport eindigt met zeven duidelijke aanbevelingen die tot een betere ondersteuning van de Veteranen met een missie moeten leiden, zoals het vormen van een netwerk en facilitering door Defensie. Zowel het Vi als NCDO gaven tijdens de presentatie aan dat zij op dit moment bekijken hoe zij deze aanbevelingen kunnen realiseren.

Baileybrug

De Vries benadrukte in zijn reactie op het rapport de kracht van Veteranen met een missie. "Veteranen zijn concrete, daadkrachtige mensen. Dat verklaart ook het succes van Veteranen met een missie. Ze weten van aanpakken en daardoor leiden hun projecten tot goede resultaten. Daarnaast zorgen ze voor meer waardering en draagkracht voor veteranen in de samenleving."

In de aanbevelingen van het rapport wordt ook het verband genoemd tussen de projecten van Veteranen met een missie en de verwerking van een uitzending. Door dit verband zouden de initiatieven ook een plek moeten krijgen in het nazorgbeleid van Defensie. De Vries wil van deze initiatieven echter geen formele overheidsaangelegenheden maken, ze zouden juist hun plek in de samenleving moeten behouden.

Wat betreft de laatste aanbeveling van het rapport, over de brug die Veteranen met een missie vormen tussen Defensie en ontwikkelingssamenwerking, is hij wel erg positief. "Veteranen met een missie verenigen twee werelden, die van

Defensie en ontwikkelingssamenwerking. Dat is iets wat ik zeker ga bespreken met minister Koenders van Ontwikkelingssamenwerking bespreken. Samen kunnen we kijken wat de mogelijkheden zijn om Veteranen met een missie zo goed mogelijk te ondersteunen."

Een eerste resultaat daarvan is er al. Het ministerie van Defensie heeft een baileybrug ter beschikking gesteld aan de bruggenbouwers die het rapport uitreikten. NCDO gaat namens het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking een bijdrage leveren aan de financiering van het vervoer en de bouw van de brug in Soedan. Begin volgend jaar zal een boek verschijnen met niet alleen een overzicht van Veteranen met een missie, maar ook met handige tips om dergelijke projecten zelf op te starten. Zie ook www.veteranenmeteenmissie.nl